

מדור חדש! לחידוד
המחשבה בעמוד 4

מעידן הפרשה

כל מטרתנו בהפלת העלון היא זיכוי הרבים. קחו חלק
בהפלה וחזרו למחנות הנפלאות שמבטיחים חכמנו
זכיונם לברכה: "כל המזכה את הרבים, אין חטא בא
על ידו" (פרקי אבות) כל המזכה לאחרים, אותה
הזכות עומדת לו ואינה סרה ממנו" (הזוהר
הקדוש) מותר להדפיס, ללגום, לשכפל ולהפיץ
את העלון כנאמרו: "אין חפץ ה' כי אדם במו
שמזכה את חבריו" (חסד לאברהם)

פרשת וארא | תש"פ

תוכן עניינים

- 1.....דברי תורה לפרשת השבוע.
- 2.....ענייני שבת קודש.
- 2.....סיפור לכבוד שבת קודש.
- 3.....מבאר ההלכה.
- 3.....ידיעות השבת.
- 4.....שאלה לפרשת השבוע.
- 4.....לחידודי.
- 4.....מעייני הדף היומי.

" וַיַּט אֱהָרֹן אֶת יָדוֹ עַל מִימֵי מִצְרַיִם וַתַּעַל הַצַּפְרָדַע וַתִּכַּס
אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם" (שמות ה, ב)

מובא בספר משכני אחרין: צפרדע אחת היתה, והיו מכין אותה, והיא מתזות נחילים נחילים (רש"י) צפרדע אחת בלבד עלתה מן היאור, רגזו המצרים וניסו להכות בה, אך אז יצאו ממנה כ"כ הרבה צפרדעים עד שמלאו את כל ארץ מצרים.

אומר על כך מרן היסטיפלער זצ"ל בספרו "ברכת פרץ", כי כן הוא בכל מקום שכועסים ורבים.

כאשר אדם פותח במריבה, מוטב לו לזולתו שישמור על שתיקה, כי אם לא כן – אם הוא משיב וחושב כי בכך יסתתמו טענותיו של יריבו, אינו אלא טועה!

כשם שבמכת צפרדע כל אחד חשב שהוא ינחית על הצפרדע מכת מוות אחרונה, אך למעשה רק החמיר את המצב, כך גם בעת מחלוקת – כל תגובה תגרום למחלוקת להתרחב, עד שעלולה היא לשלהב את העיר כולה.

ובהביאנו את דברי היסטיפלער זצ"ל, יש בנותן טעם לספר עובדה מעניינת: סיפר הגאון ר"ר אלבז שליט"א, כשהייתי נער

צעיר, לפני שהתחלתי ללמוד בישיבה גדולה, נכנסתי ליסטיפלער כדי להיוועץ בו.

רציתי ללמוד בישיבת פוניבז', אבל הגאון ר' ניסים טולדינו זצ"ל, (לימים ראש ישיבת שארית יוסף בבאר יעקב), שלמד שם, אמר לי: "יש כאן שלוש מאות איש, ומדברים פה באידיש... יהיה לך קשה".

הצגתי בפני היסטיפלער את השאלה, והוא אמר לי: "יש ישיבה שפתח גאון גדול, תלמד בה שנה אחת". אמרתי לו: "אני רוצה ללמוד בישיבת פוניבז'".

"לך לישיבה ההיא לשנה אחת", חזר ואמר לי, "תקבל שם דברים גדולים, ותקנה לעצמך קניינים רוחניים. אחר כך תלך להיכן שאתה רוצה". אותו גאון גדול היה רבי נחום לסמן זצ"ל, ובאמת השנה שלמדתי בישיבתו היתה שנה מופלאה. זכיתי שלא זזה ידי מתוך ידו.

בשעת השיעור היה הרב יושב בראש שולחן גדול מאד, ואני הייתי יושב לימינו.

כל השיעור היה מחזיק את ידי: "רגע, רגע, עוד סברא, ועוד אחת"... תמיד אחרי השיעור היתה ידי כואבת, אבל היה כדאי... הגאונות, גילוי העוצמה האדירה שיש בתורה, השקיעות הנוראה של הרב לסמן זצ"ל – כאילו אין כלום חוץ מתורה – כל אלו גרמו לכך שהייתי יוצא מהשיעור בהרגשה מרוממת.

לימים, כשנכנסתי שוב אל היסטיפלער זצ"ל, קם הרב על רגליו, והביא לי את ספרו "ברכת פרץ", הוא בקשני – שכיון שזיכה אותי ה' יתברך לדרוש ברבים – אגיד כמה דברים בשמו. בוודאי רצה היסטיפלער, שהעובדה שיהודים לומדים מתורתו, תהיה לו לזכות, יהיו אפוא דברים אלה לזכותו.

דברים לא ידועים על פרשת "וארא"

א. כמה זמן היתה מכת דם? "לא נעשה היאור דם כאם לפי שעה, ומיד מתה הדגה מחמת הדם, ואחר כך חזר היאור לקדמותו" (חיזקוני). "שלא שב היאור לקדמותו, שהיתה המכה משמשת רביע חודש ושלושה חלקים היה מעיד ומתרה בהם" (רש"י).

ענייני שבת קודש

סיפור מאת

הרב חיים זאיד שליט"א

השגחה פרטית

המתכון המושלם (המשך...)

והרי חיים אנו בדור שכל כך מבקש ומחפש עינוגים רוחניים... הנה זה לפנינו בהישג יד! לא בחודשי חיפוש ביערות הודו, ולא בשנות עינוי במחשכי טיבט. כי אם כאן, ביום השביעי, בכל שבוע מחדש. חשוב לציין עוד, כי המציאות מוכיחה שכל הזוכה להתענג ולהינות מידי שבוע מן היום המיוחד באמצעות שמירת הלכותיו וכלליו כראוי, כל ימי השבוע שלו הם שונים לגמרי!! הוא שמח יותר גם בימות החול, ויחסו לעולם ולחיים, ברמה אחרת לחלוטין. וזה דבר שהניסיון והמציאות מעידים עליו.

"ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג. עם מקדשי שביעי. כלם ישבעו ויתענגו מטובך. והשביעי רצית בו וקדשתו. חמדת ימים אותו קראת". (מתוך תפילת שחרית לשבת)

השקט שבתוך הסערה

"דומה, כי לא היה דור אשר זקוק למנוחה נפשית, כדורנו. אמצעי התקשורת אשר התרבו בתקופתנו, זועקים אל האדם ומזעיקים אותו ללא הרף. הכמות העצומה של ידיעות על המתרחש בכל העולם, מסחרר ראש ויוצר מתח נפשי אצל בני האדם. כמעט אין זמן לאדם להתייחד עם מחשבותיו ועם עצמו, להרהר במעשיו ולחשוב על שיפור. כמו כן הולך ופוחת מספר האנשים המביעים דעה עצמית שאינה ציטוט ממה שקלטו מהרדיו, מהטלוויזיה, או מהעיתון. לעומת כל אלה, ההתנתקות מן העולם הרחב, וההתכנסות בסביבה הפרטית של האדם למשך יממה אחת - כפי שיוצרת השבת - הם אשר מבטיחים קיום חירותו של הפרט ודעותיו. לבד מזה שהשומר שבת כהלכתה, רוח אחרת מפעמת בקרבו, רוח טהרה וקדושה, וכמו נשמה חדשה עוטפתו ושופעת בקרבו - נשמה יתירה". (על פי "אל המקורות" כרך ראשון עמוד 81)

סיפר לי אברך יקר שברוך ה' הוא זוכה ולומד כל היום, אך מחזיק רכב פשוט לצורך עבודת אשתו והסעת ילדיו למקום לימודיהם המרוחק מהבית.

והנה הגיע הזמן לשלם את הביטוח של הרכב בסך 398,1 ש"ח, אך לרש אין כול וממש אין באפשרותו לשלם זאת.

בדיוק באותו יום שמע שיחה שבה אמרתי שבעת מצוקה כלכלית על האדם להשליך כל יהבו על ה', שהוא זן ומפרנס. וסגולה בדוקה להתחזק במידת הביטחון, ללמוד את שער הביטחון בספר חובות הלבבות.

מיד קנה את הספר ולמד עם אשתו יום-יום פרק משער הביטחון, והתחזקו מאוד בהשגחה פרטית ובאמונה שאין עוד מלבדו.

לאחר שבוע בטעות שפסף את הרכב שלו אוטובוס של אגד ועשה לו פס ירוק לאורכו. חברת אגד שלחה לו מכתב (המכתב נמצא אצלי), וכתבו לו שם שמגיע לו פיצוי בסך 398,1 ש"ח, בדיוק אותו סכום של החוב.

אדם המתחזק באמונה אמיתית שאין עוד מלבדו ולומד ומשיב אל נפשו את הדבר הפשוט שהכול בגזירת עליון - זוכה להשגחה פרטית.

ידיעות השבת

כל השאלות והחידות הם מהמשנה ברורה ושולחן ערוך (אורח חיים)

באר ההלכה

האם מותר לעבור כנגד אישה?

אין לעבור גם כנגד אשה המתפללת שמונה עשרה, וגם בתפלה השניה שמתפללת ביום. [שארית יוסף חלק ג' עמוד כג. ילקוט יוסף החדש, מהדורת תשס"ד, סי' קב הערה יד, תפלה כרך א עמוד תנה].

הוספות לגיליונות הקודמים (מהגיליון של פרשת ויחי תש"פ):

אסור לעבור כנגד המתפלל בתוך ארבע אמות ואפילו אם המתפלל עומד בתחנונים שלאחר התפלה, כל זמן שלא פסע, מפני שמבטל כוונתו ע"י זה. ואפילו אם המתפלל משלש הטלית על פניו ואין רואה את העובר ראוי לחוש להחמיר (דגם באופן זה מבטל כוונתו), ובפרט לפי מה שכתב הח"א דטעם האיסור מפני שמפסיק בין המתפלל לשכינה, בודאי אין להקל בזה. ואפילו אם המתפלל עומד בצד אחד מדבר שהוא קבוע, גבוה עשרה ורחב ארבעה, אסור לעבור מצד השני, אם אינו גבוה כ"כ שלא יוכל (המתפלל) להסתכל בצד השני (מפני שמבטל כוונתו). וכן מצדד הפמ"ג בסימן צ' ס"ק ה' שיש להחמיר (שלא) לעבור באלמעמר"ע נגד המתפלל אף שהוא רשות בפני עצמו (סעיף ד' ס"ק ב' ג' ט"ו ובה"ל ד"ה אסור לעבור) -

הטור (סע' ד) פסק כדברי רבנו יונה [עי' בבית יוסף] שהאיסור לעבור כנגד המתפלל נאמר דווקא לפני המתפללים "אבל בצדיהם מותר לעבור ולעמוד". אולם בזוהר בזוהר הקדוש מובא שהאיסור לעבור בד' האמות הסמוכות למתפלל הוא "לכל סטר בר לקמיה". ודבריו הובאו במשנ"ב (ס"ק יז) "והזוהר אוסר אפילו בצדיהם תוך ד' אמות". וכתב הבן איש חי "ובוודאי שצריך להיזהר כחומרת הזוהר הקדוש, אך בשעת הדחק, כגון שהעובר הולך להתפלל, או לדבר מצוה וצריך למהר, יש לסמוך על סברת מרן ז"ל, דלא אסר אלא לפניו תוך ארבע אמות דווקא" [אולם בערוך השולחן כתב שאין מחלוקת בין הזוהר והשו"ע, יעו"ש בדבריו].

צדדים שלפניהם - במשנה ברורה (ס"ק טו) הביא את מחלוקת האם מותר לעבור בצדדים שלפני המתפלל: "להמגן אברהם כלפניהם דמי [ואסור], ולהאליהו רבא שרי".

- א. על כמה כייכרות בוצעים? (סימן רעד)
- ב. מדוע אסור לקרוא בשבת לאור הנר? (סימן ערה)
- ג. ראובן לא חולה שיש בו סכנה האם מותר לעכו"ם להדליק בשבילו את הנר? (סימן רעו)

----כללי השתתפות----

בין הפותרים נכונה תערך הגרלה חודשית, על 2 עלונים.

את התשובות ניתן לשלוח למייל kun.y@inn.co.il יש לציין את שמו של השולח ובסוגרים איזה הקדשה רוצים (לע"נ/ להצלחת/ לרפואת/ לזיווג הגון/ וכו', ופלונית/ בן פלונית).

תשובות לשאלות אלו אפשר לשלוח עד ראש חודש שבט (תשובות שיגיעו אחרי הזמן לא השתתפו בהגרלה!)

מעין הדף היומי

שאלה לפרשת השבוע

"ויאמר אליו אני ה' (ו, ב)
מבאר רש"י: "אני ה', נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני". בעולם הזה אין די שכר לשלם תמורת המצוות, כפי שאומרים חז"ל (משנה באבות ד, יז): "יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה". ונשאלת השאלה, מפני מה מקבלים הרשעים שכר מצוותיהם בעולם הזה?"

בין הפותרים נכונה תוגרל הקדשה על ארבעה גליונות, שם הזוכה יפורסם בגליון הבא בעז"ה.

את התשובות ניתן לשלוח למייל kun.y@inn.co.il עד יום המישי ד' שבט בשעה 16:00 (תשובות שיגיעו אחרי הזמן לא ישתתפו בהגרלה!) יש לציין את שמו של השולח ובסוגרים איזה הקדשה רוצים (לע"נ/ להצלת/ לרפואת/ לזיווג הגון/ וכו', ופלוני/ת בן פלוני/ת).

בעז"ה נביא מהתשובות בגליונות הבאים.

העלון מוקדש: ליעקב קליגר.

ברכות כג. כבוד התפילין אסור להפיה או לעשות צרכיו עם התפילין, וחכמים אסרו להכנס עם תפילין לבית הכסא שמא יעשה בהם צרכיו, וכן אסרו לישון עם תפילין שמא יפיה. וכן אסור שיהיו תפילין בחדר בשעה שמשמש מייטתו. וכן צריך לשמור על כבוד התפילין. ובגמ' יבוארו פרטי הדינים בזה. הורדת התפילין במי שנכנס לבית הכסא - הנכנס לבית הכסא קבוע חולץ בריחוק ד' אמות ונכנס. ואם נכנס להשתין, לרבינא א"צ להוריד את התפילין, ולרב אדא בר מתנה ורבי אסור להכנס עם התפילין, שמא יפנה או שמא יפיה. לב"ש מניח את התפילין בחלון הסמוך לרה"ר, ולב"ה אוחזם בידו ונכנס. ולר"ע אוחזם בבגדו ובידו ונכנס (ולא רק בבגדו שמא יפלו), ומניחם בחורים הסמוכים לבית הכסא, ולא בחורים הסמוכים לרה"ר שמא יטלו אותם עוברי דרכים ויבוא לידי חשד. ולהלכה גוללן כמין ספר ואוחזם בימינו כנגד ליבו, ויזהר שלא תצא הרצועה טפח. ריו"ח ורבי הכניסום עמם לבית הכסא (אע"פ שספרא דאגדתא היו נותנים לתלמידיהם להחזיק), דכיון שמותר מועיל לשמירה. ואם אין שהות ביום ללבושם, או בלילה, עושה להם כיס טפח ומניחם שם, ובכלי שאינו מיוחד להם מהני אפי' בפחות מטפח. בבית הכסא עראי חולץ ונפנה, ומרחיק ד' אמות ומניחם כיון שעשאו בית הכסא קבוע. לב"ש לא יאחזם בידו אלא יניחם בחלון הסמוך לרה"ר, לב"ה (לפי רב פפא) אע"פ שבקבוע אוחזם בידו, בעראי לא יאחזם בידו משום ניצוצות שמצוה לשפספס, דאסור לצאת מבית הכסא עם ניצוצות שמא יראה ככרות שפכה ונמצא מוציא לעז על בניו שהם ממזרים. וכן לגבי ס"ת לא יאחזנו בידו. ולהשתין מים מותר בבית הכסא עראי שאין רגילים להפנות שם, אא"כ אוחזם בידו, שאז יש חשש שמא ישפסף בהם את הנצוצות אם יפלו מים על רגליו או שיגע באמה. (תוד"ה חיישינן).

כ"ג: אסור לישן עם תפילין אפי' שינת עראי. אסור לאחוז תפילין וס"ת בזמן התפילה, מפני שאין דעתו מיושבת עליו בתפילה כיון שליבו עליהם שלא יפלו, וכן לא ישן בהם שינת קבע או עראי שמא יפיה. וכן לא יאחז בזמן התפילה סכין מעות קערה וככר מפני שחושש שיפלו והסכין יזיקנו והקערה תשפך והמעות יאבדו והככר יטנף. תפילין בסעודה - הנכנס לסעודת קבע חולץ התפילין ואח"כ נכנס, שמא ישתכר בסעודה ויתגנה עם התפילין. ולרב חייא מניחם על שולחנו עד זמן ברכה, כדי שיהיו מזומנים לו להניחם. עוד מצינו שהרועה להכנס לסעודת קבע, מהלך י' פעמים ד' אמות, או ד' פעמים י' אמות, ויפנה בכל פעם, ואח"כ יכנס לסעודה, מפני שזה גנאי שיצטרך לנקביו באמצע הסעודה. שימוש בסודר שמניחם בו תפילין - לרב חסדא הזמנה לאו מילתא, ואין אסור להניח שם מעות אלא כשהזמינו לתפילין וכבר הניחם שם, אבל אם רק הזמין או הניחם שם בלא הזמנה מותר להניח שם מעות, אמנם לא יניחם ממש עם התפילין, אלא בשני קשרים זה לצד זה. ולאביי שהזמנה מילתא אסור ע"י הזמנה, אבל הניחם בלי הזמנה מותר אף לאביי. תפילין במיטה - אסור להניח התפילין במיטתו תחת מרגלותיו, לפי שזה בזיון לתפילין. תחת מראשותיו, לשמואל מותר אפי' יאשתו עמו, ויניחם בין כר לכסת שלא כנגד ראשו, ולכל הפחות המקום שהם בולטים בנרתיק שלהם לא יהיה מתחת ראשו ממש, ובברייתא איתא שאם אשתו עמו נמוך ג' טפחים מהמיטה. ומ"מ הלכה כשמואל, מפני שעדיף לשומרם מהעכברים והגנבים. תליית תפילין וס"ת - אסור לתלות את התפילין, י"א שדוקא ברצועה אסור, וי"א שאף בקציצה אסור, אבל מותר לתלותם עם הכיס שלהם. וספר תורה אסור לתלותו כלל אלא צריך להניחו. תמצית ההלכה - קדושת תפילין וספרי קודש - אסור לתלות תפילין על מתלה, אא"כ תולה את התיק שלהם. אסור לשמש מייטתו או לעשות צרכיו בחדר שיש בו תפילין או ספרי קודש, ובעינין כלי בתוך כלי ושכלי אחד לא יהיה מיוחד להם, וכריכת הספר אינה נחשבת לכיסוי, ומחיצה י' טפחים ג"כ מועילה, וגם את המזוזה צריך לכסות בשתי כסויים, וצריך שכסוי אחד לא יהיה מיוחד לה. אין להכניס את התפילין לבית הכסא אפי' אם הם בתוך התיק שלהם (אא"כ בית הכסא בשדה וצריך לשומרם), ואם הם בתוך תיק נוסף שאינו התיק שלהם מותר, (ובשאר ספרים וכתבים שיש בהם שמות מספיק תיק אחד, וי"א שגם בזה צריך שתי כסויים). אסור לישן עם תפילין בראשו או בזרועו אפי' שינת עראי, אא"כ מניח עליהם סודר, ואין עמו אשה, והוא מניח ראשו בין ברכיו. (סימנים מ' מ"ג מ"ד). צניעות - הנפנה לגדולים, איש מגלה לאחריו טפח ולא יותר, משום צניעות, ולפניו טפחים משום קילוח מי רגלים, ומתוך שהוא דוחק עצמו לגדולים בא לידי קטנים, ואשה לאחריה טפח לפניה ולא כלום. ובקטנים אינו מגלה לאחריו כלום.

לחידודי - מדור לחידוד המחשבה

מי נקרא על שם 'עוגה'?

מקורות: תוספות מסכת נידה ס"א. בשם המדרש.

התשובות יתקבלו בברכה במייל kun.y@inn.co.il